

Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
PRIIT PIKAMÄE
20 päivänä huhtikuuta 2023¹

Asia C-219/22

**Rikosasia,
jossa vastaajana on
QS
ja jossa asian käsittelyyn osallistuu
Rayonna prokuratura Burgas, TO Nesebar**

(Ennakkoratkaisupyyntö – Rayonen sad Nesebar (Nesebarin piirituomioistuin, Bulgaria))

Ennakkoratkaisupyyntö – Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alue – Puitepäätös
2008/675/YOS – Jäsenvaltioissa annettujen tuomioiden huomioon ottaminen –
Aiemmin määrätyn rangaistuksen täytäntöönpanotavan muuttaminen – Ehdollisena määrätty
rangaistus – Koeaikana tehty uusi rikos – Ehdollisen rangaistuksen määrääminen
täytäntöönpantavaksi ja vapausrangaistuksen tosiasiallinen täytäntöönpano

I Johdanto

1. Tämä Rayonen sad Nesebarin (Nesebarin piirituomioistuin, Bulgaria) SEUT 267 artiklan nojalla esittämä ennakkoratkaisupyyntö koskee Euroopan unionin jäsenvaltioissa annettujen tuomioiden huomioon ottamisesta uudessa rikosprosessissa 24.7.2008 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2008/675/YOS² 3 artiklan tulkintaa. Ennakkoratkaisupyyntö on esitetty tilanteessa, jossa Rayonna prokuratura Nesebarin (Nesebarin piirisyyttäjäviranomaisen, Bulgaria) syyttäjä on toimittanut ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle hakemuksen, jotta tämä määräisi romanialaisen tuomioistuimen Romanian kansalaiselle QS:lle aiemmin määräämän rangaistuksen pantavaksi tosiasiallisesti täytäntöön.

2. Käsiteltävään asiaan liittyy merkittäviä oikeudellisia kysymyksiä, jotka koskevat unionin lainsäätäjän asettamia rajoja vastavuoroisen tunnustamisen periaatteelle, johon puitepäätös 2008/675 perustuu ja jonka mukaisesti jäsenvaltion tuomioistuin voi muun muassa ottaa huomioon muissa jäsenvaltioissa annetut lainvoimaiset rikostuomiot määrittäessään sovellettavat rangaistuksen tyypit ja täytäntöönpanotavat. Unionin tuomioistuimen on tarkemmin ottaen otettava kantaa siihen, mikä merkitys on annettava perinteiselle rikosoikeuden alueperiaatteelle valtion suvereniteetin ilmaisuna unionin vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueella. Vaikka puitepäätöksen 2008/675 säännöksillä pyritään ratkaisemaan näiden kahden periaatteen väliset

¹ Alkuperäinen kieli: ranska.

² EUVL 2008, L 220, s. 32.

ristiriidat, näiden säännösten soveltamista vaikeuttavat kuitenkin tulkintaepäselvyyksiin liittyvät esteet. Unionin tuomioistuimen on välttämätöntä ottaa kantaa näihin erityisen hankaliin kysymyksiin, sillä rikosasioissa toimivaltaisten viranomaisten välinen hyvä yhteistyö riippuu tästä kannanotosta.

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

A Unionin oikeus

1. Puitepäättös 2008/675

3. Puitepäättöksen 1 artiklan, jonka otsikkona on ”Kohde”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tämän puitepäättöksen tarkoituksena on määritellä edellytykset, joiden täytyessä henkilöön kohdistuvassa rikosprosessissa yhdessä jäsenvaltiossa otetaan huomioon samalle henkilölle toisissa jäsenvaltioissa eri tosiseikkojen perusteella annetut aiemmat tuomiot.”

4. Puitepäättöksen 2 artiklassa, jonka otsikkona on ”Määritelmät”, säädetään seuraavaa:

”Tässä puitepäättöksessä tarkoitetaan ’tuomiolla’ rikostuomioistuimen lopullista päätöstä henkilön toteamisesta syylliseksi rikokseen.”

5. Puitepäättöksen 3 artiklan, jonka otsikkona on ”Toisessa jäsenvaltiossa annetun tuomion huomioon ottaminen uudessa rikosprosessissa”, sanamuoto on seuraava:

”1. Kunkin jäsenvaltion on varmistettava, että henkilöön kohdistuvassa rikosprosessissa samalle henkilölle toisissa jäsenvaltioissa eri tosiseikkojen perusteella annetut aiemmat tuomiot, joista on saatu tietoa keskinäiseen oikeusapuun tai rikosrekisteritietojen vaihtoon sovellettavien sopimusten mukaisesti, otetaan kansallisen lainsäädännön mukaisesti huomioon samassa määrin kuin vastaavat kansalliset tuomiot otetaan huomioon ja että niihin liitetään vastaavat oikeusvaikutukset kuin aiempiin kansallisiin tuomioihin.

2. Edellä olevaa 1 kohtaa sovelletaan rikosoikeudenkäyntiä edeltävässä vaiheessa, itse rikosoikeudenkäynnin aikana ja tuomion täytäntöönpanovaiheessa erityisesti rikosprosessissa sovellettavien menettelysääntöjen osalta, joihin kuuluvat tutkintavankeutta, rikoksen määrittelyä ja rangaistuksen tyyppiä ja tasoa sekä tuomion täytäntöönpanoa koskevat säännöt.

3. Toisissa jäsenvaltioissa annettujen aiempien tuomioiden huomioon ottamisesta 1 kohdan mukaisesti ei ole seurauksena, että uutta prosessia hoitava jäsenvaltio puuttuisi aiempiin tuomioihin tai niiden täytäntöönpanoon liittyviin päätöksiin taikka kumoaisi tai tarkistaisi niitä.

4. Edellä olevaa 1 kohtaa ei sovelleta 3 kohdan mukaisesti siinä tapauksessa, että jos aiempi tuomio olisi ollut uutta prosessia hoitavan jäsenvaltion antama kansallinen tuomio, aiemman tuomion huomioon ottamisen seurauksena olisi ollut kyseisen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaan puututtava aiempiin tuomioihin tai niiden täytäntöönpanoon liittyviin päätöksiin taikka kumottava ne tai tarkistettava niitä.

5. Jos rikos, jota uusi prosessi koskee, oli tehty ennen kuin aiempi tuomio oli määrätty tai pantu täysimääräisesti täytäntöön, 1 ja 2 kohdan seurauksena ei saa olla se, että jäsenvaltiot ovat velvollisia soveltamaan rangaistusten määräämistä koskevia kansallisia sääntöjään, jos niiden soveltaminen sellaisenaan ulkomailla annettuihin tuomioihin rajoittaisi tuomaria tämän määrätessä rangaistuksen uudessa prosessissa.

Jäsenvaltioiden on kuitenkin varmistettava, että niiden tuomioistuimet voivat tällaisissa tapauksissa muulla tavoin ottaa huomioon toisessa jäsenvaltiossa annetut aiemmat tuomiot.”

2. Puitepäätös 2008/947/YOS

6. Vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta tuomioihin ja valvontapäätöksiin valvontatoimenpiteiden ja vaihtoehtoisten seuraamusten valvomiseksi 27.11.2008 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2008/947/YOS³ 1 artiklassa, jonka otsikkona on ”Tavoitteet ja soveltamisala”, säädetään seuraavaa:

”1. Tämän puitepäätöksen tavoitteena on tuomittujen sosiaalisen uudelleensopeuttamisen helpottaminen, rikosten uhrien ja suuren yleisön suojelun parantaminen sekä sopivien valvontatoimenpiteiden ja vaihtoehtoisten seuraamusten soveltamisen helpottaminen sellaisten rikoksenteekijöiden osalta, jotka eivät asu tuomiovaltiossa. – –

--

3. Tätä puitepäätöstä ei sovelleta, kun kyse on

a) sellaisten rikosasioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanosta, joissa määrätään vapausrangaistus tai vapauden menetyksen käsittävä toimenpide ja jotka kuuluvat neuvoston puitepäätöksen 2008/909/YOS^[4] soveltamisalaan;

--”

7. Puitepäätöksen 2008/947 5 artiklassa, jonka otsikkona on ”Perusteet tuomion ja soveltuvin osin valvontapäätöksen lähettämiseksi”, säädetään seuraavaa:

”1. Tapauksissa, joissa tuomittu on palannut tai haluaa palata jäsenvaltioon, jossa on tuomitun laillinen vakinainen asuinpaikka, tuomion antaneen valtion toimivaltainen viranomainen voi lähettää tuomion ja soveltuvin osin valvontapäätöksen kyseisen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle.

2. Tuomion antaneen valtion toimivaltainen viranomainen voi tuomitun pyynnöstä lähettää tuomion ja soveltuvin osin valvontapäätöksen jonkin muun kuin sen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, jossa on tuomitun laillinen vakinainen asuinpaikka, edellyttäen että viimeksi mainittu viranomainen on antanut lähettämiseen suostumuksensa.

--”

³ EUVL 2008, L 337, s. 102.

⁴ Vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta rikosasioissa annettuihin tuomioihin, joissa määrätään vapausrangaistus tai vapauden menetyksen käsittävä toimenpide, niiden täytäntöön panemiseksi Euroopan unionissa 27.11.2008 tehty neuvoston puitepäätös (EUVL 2008, L 327, s. 27).

8. Puitepäätöksen 14 artiklan, jonka otsikkona on ”Toimivalta kaikkien myöhempien päätösten tekemiseen ja sovellettava lainsäädäntö”, 1 kohdan sanamuoto on seuraava:

”Täytäntöönpanovaltion toimivaltaisella viranomaisella on toimivalta tehdä kaikki myöhemmät päätökset, jotka liittyvät lykättyyn rangaistukseen, ehdonalaiseen vapauttamiseen, ehdolliseen rangaistukseen ja vaihtoehtoiseen seuraamukseen, erityisesti siinä tapauksessa, että valvontatoimenpidettä tai vaihtoehtoista seuraamusta ei ole noudatettu tai jos tuomittu tekee uuden rikoksen.

Tällaisiin myöhempisiin päätöksiin kuuluvat erityisesti

--

b) tuomion täytäntöönpanon lykkäämisen tai valvontapäätöksen kumoaminen; --”

B Bulgarian oikeus

9. Rikoslain (Nakazatelen kodeks) 8 §:n 2 momentissa säädetään seuraavaa:

”Toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa annettu lainvoimainen tuomio, joka on annettu teosta, joka on Bulgarian rikoslain mukaan rikos, on otettava huomioon jokaisessa Bulgarian tasavallassa samaa henkilöä vastaan käytävässä rikosprosessissa.”

10. Tämän lain 68 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Tuomitun, joka syyllistyy tuomioistuimen määräämänä koeaikana uuteen tahalliseen rikokseen, joka on virallisen syytteen alainen ja josta hänelle määrätään vapausrangaistus, on suoritettava myös ehdollisena määrätty rangaistus, vaikka hänet tuomittaisiin koeajan päättymisen jälkeen.”

11. Kyseisen lain 343 b §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Joka kuljettaa moottoriajoneuvoa niin, että hänen verensä alkoholipitoisuuden on asianmukaisesti osoitettu olevan yli 1,2 promillea, on tuomittava vähintään yhden ja enintään kolmen vuoden vapausrangaistukseen sekä maksamaan 200–1000 [Bulgarian levin (BGN)] suuruinen sakko.”

III Tosiseikat, pääasian oikeudenkäyntimenettely ja ennakkoratkaisukysymys

12. QS on Romanian kansalainen ja asuu Romaniassa.

13. QS tuomittiin 3.4.2019 annetulla tuomiolla, joka on pysytetty Curtea de Appel Clujin (Clujin ylioikeus, Romania) 24.6.2019 antamalla lainvoimaisella tuomiolla, rattijuopumuksesta (jäljempänä ensimmäinen rikos) yhden vuoden ja kuuden kuukauden vapausrangaistukseen, joka määrättiin ehdollisena kahden vuoden koeajaksi eli 24.6.2021 asti (jäljempänä ensimmäinen tuomio).

14. QS syyllistyi koeaikana Bulgariassa Bulgarian rikoslain 343b §:n 1 momentissa tarkoitettuun moottoriajoneuvon kuljettamiseen alkoholin vaikutuksen alaisena (jäljempänä toinen rikos).

15. QS:lle määrättiin Rayonen sad Nesebarin antamalla ratkaisulla, joka sai lainvoiman 9.3.2022, kolmen kuukauden pituinen vapausrangaistus, 150 BGN:n (n. 77 euroa) suuruinen sakko sekä 12 kuukauden pituinen ajokielto (jäljempänä toinen tuomio).

16. Rayonna prokuratura Burgas (Burgasin piirisyöttäväviranomainen, Bulgaria) toimitti 23.3.2022 kyseiselle tuomioistuimelle, joka on ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, Bulgarian rikoslain 68 §:n 1 momentin nojalla hakemuksen ensimmäisen tuomion täytäntöönpanosta sillä perusteella, että toinen rikos oli tehty tässä tuomiossa määrätyn koeajan kuluessa.

17. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pitää tässä yhteydessä puitepäätöksen 2008/675 3 artiklan tulkintaa epäselvänä.

18. Kyseinen tuomioistuin toteaa, että Bulgarian rikoslain 8 §:n 2 momentilla on saatettu puitepäätöksessä ja muun muassa sen 3 artiklan 1 kohdassa vahvistetut periaatteet osaksi kansallista lainsäädäntöä, kun siinä säädetään, että toisessa jäsenvaltiossa annettu lainvoimainen tuomio, joka on annettu teosta, joka on tämän lain mukaan rikos, on otettava huomioon jokaisessa Bulgariassa samaa henkilöä vastaan käytävässä rikosprosessissa.

19. Tästä on kyseisen tuomioistuimen mukaan kyse ensimmäisen tuomion tapauksessa, koska QS:lle on tuomittu lainvoimaisesti Romaniassa yhden vuoden ja kuuden kuukauden pituinen vapausrangaistus ja koska keskinäistä oikeusapua koskevien sopimusten nojalla saatujen tietojen perusteella on selvää, että ensimmäisen rikoksen tunnusmerkistön täyttävä teko vastaa toisen rikoksen tunnusmerkistön täyttävää tekoa.

20. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa lisäksi, että kaikki Bulgarian rikoslain 68 §:n 1 momentissa tämän rangaistuksen täytäntöönpanolle asetetut edellytykset täyttyvät tässä tapauksessa. QS nimittäin syyllistyi kyseisessä tuomiossa tarkoitetun koeajan kuluessa toiseen tahalliseen rikokseen, joka on virallisen syytteen alainen ja josta hänelle on määrätty vapausrangaistus.

21. Kyseinen tuomioistuin katsoo, että sen on otettava ensimmäinen tuomio huomioon ja pantava se täytäntöön Bulgarian rikoslain 8 §:n 2 momentin, luettuna yhdessä 68 §:n 1 momentin kanssa, perusteella. Sen mielestä on kuitenkin pohdittava, onko puitepäätöksen 2008/675 3 artiklan 3 kohta esteenä kyseisen tuomion huomioon ottamiselle.

22. Kyseinen tuomioistuin tuo esille, että tässä säännöksessä, sellaisena kuin unionin tuomioistuin on sitä tulkinnut, edellytetään, että aiemman tuomion täytäntöönpanoa koskevaa ratkaisua ei tarkisteta. Se katsoo kuitenkin, että käsiteltävä asia poikkeaa asiasta, jossa annettiin tuomio Beshkov⁵ ja jossa unionin tuomioistuin tulkitsi kyseistä säännöstä siten, että siinä kielletään muuttamasta toisessa jäsenvaltiossa määrättyä rangaistuksen täytäntöönpanotapaa yhteistä rangaistusta määrättäessä.

23. Käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei tarkista tai muuta ensimmäisen tuomion täytäntöönpanotapaa harkintansa mukaan vaan tämä täytäntöönpanotapa perustuu Bulgarian rikoslain 68 §:n 1 momentin kaltaiseen pakottavaan säännökseen, jonka nojalla ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on pantava täytäntöön ehdollisena määrätty rangaistus, kun kaikki asetetut edellytykset täyttyvät, kuten tässä tapauksessa.

⁵ Tuomio 21.9.2017, Beshkov (C-171/16, EU:C:2017:710; jäljempänä tuomio Beshkov).

24. Tässä tilanteessa Rayonen sad Nesebar on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko [puitepäätöksen 2008/675] 3 artiklan 3 kohtaa tulkittava siten, että se on esteenä [Bulgarian rikoslain] 68 §:n 1 momentin, luettuna yhdessä 8 §:n 2 momentin kanssa, kaltaiselle kansalliselle säännöstölle, jossa säädetään, että kansallinen tuomioistuin, jolle on tehty hakemus toisen jäsenvaltion tuomioistuimen aiemmalla tuomiolla määrätyn rangaistuksen täytäntöönpanemiseksi, voi muuttaa tässä tarkoituksessa viimeksi mainitun rangaistuksen täytäntöönpanotapaa määrätessään rangaistuksen täytäntöönpanosta?”

IV Asian käsittely unionin tuomioistuimessa

25. Ennakkoratkaisupyyntöä esittämistä koskeva päätös, joka on päivätty 25.3.2022, saapui unionin tuomioistuimen kirjaamoon 28.3.2022.

26. QS ja Euroopan komissio toimittivat kirjallisia huomautuksia Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 23 artiklassa asetetussa määräajassa.

27. Unionin tuomioistuin päätti 24.1.2023 pitämässään yleiskokouksessa olla järjestämättä istuntoa asianosaisten kuulemiseksi.

V Oikeudellinen arviointi

A Alustavat toteamukset

1. Tarve ottaa huomioon rikoksenteikijän aiemmat tuomiot Euroopan unionin vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueella

28. Unioni on toteuttanut keskinäiseen luottamukseen perustuvalla vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueella toimenpiteitä varmistamiseksi, että kansalaisia suojellaan rikollisuudelta, ja samalla huolehtinut siitä, heidän perusoikeuksiaan kunnioitetaan, jos he ovat mukana rikosoikeudellisessa menettelyssä joko rikoksen uhrina tai vastaajana. Tällaisen yhtenäisen oikeusalueen perustaminen edellyttää, että henkilöihin kohdistuvat yhdessä jäsenvaltiossa annetut tuomiot otetaan huomioon toisessa jäsenvaltiossa tulevien rikosten estämiseksi. Vastaavasti silloin, jos sama rikoksenteikijä tekee uusia rikoksia, tämä käyttäytyminen pitäisi ottaa huomioon uudessa rikosoikeudellisessa menettelyssä, jollei menettelyn oikeudenmukaisuuden takaamisesta muuta johdu.⁶

29. Unionin tehokkaan lainkäytön rikosasioissa varmistamiseksi on tarpeen, että kaikilla jäsenvaltioilla on käytössään säännöt, joiden mukaisesti voidaan rikosoikeudellisen menettelyn kaikissa vaiheissa ottaa huomioon, onko rikoksenteikijä ensikertalainen vai onko hänet jo tuomittu jossakin toisessa jäsenvaltiossa. Uuden rikosoikeudellisen menettelyn moitteettoman toiminnan kannalta on tärkeää voida arvioida rikoksenteikijän aiempia tuomioita erityisesti sen varmistamiseksi, että tutkintavankeutta tai vapauttamista tietyin ehdoin koskevat ratkaisut perustuvat riittäviin tietoihin ja että tuomiota annettaessa on käytössä kaikki tarvittavat tiedot.

⁶ Unionin tuomioistuin viittaa 5.7.2018 antamassaan tuomiossa Lada (C-390/16, EU:C:2018:532, 36 kohta) Euroopan oikeusalueella luotavaan ”tuomioistuinkulttuuriin”, jossa muiden jäsenvaltioiden antamat aiemmat tuomiot otetaan periaatteessa huomioon.

Puitepäättös 2008/675 tehtiin tätä taustaa vasten. Kyseisen puitepäättöksen mukaan jäsenvaltion oikeusviranomaisten on otettava huomioon muiden jäsenvaltioiden tuomioistuinten antamat lainvoimaiset rikostuomiot, kunhan tietyt edellytykset täyttyvät.⁷

2. Puitepäättöksessä 2008/675 säädetyt poikkeukset vastavuoroisen tunnustamisen periaatteeseen

30. Puitepäättöksessä 2008/675 säädetään tähän velvollisuuteen joitakin poikkeuksia, joilla pyritään lähinnä turvaamaan jäsenvaltioiden suvereniteetti lainkäytössä rikosasioissa kieltämällä muita jäsenvaltioita tekemästä tiettyjä ratkaisuja niiden sijaan.⁸ Näiden poikkeusten seurauksena on eri lainkäyttöelinten toimivallan yhteensovittaminen, ja niillä varmistetaan rikosasioita koskevan lainkäytön tietty yhdenmukaisuus unionissa.

31. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii ennakkoratkaisukysymyksessään *yhden kyseisistä poikkeuksista ulottuvuutta* eli puitepäättöksen 2008/675 3 artiklan 3 kohdassa, jonka mukaan ”toisissa jäsenvaltioissa annettujen aiempien tuomioiden huomioon ottamisesta – ei ole seurauksena, että uutta prosessia hoitava jäsenvaltio puuttuisi aiempiin tuomioihin tai niiden täytäntöönpanoon liittyviin päätöksiin taikka kumoaisi tai tarkistaisi niitä”, tarkoitetun poikkeuksen ulottuvuutta. Kyseisen tuomioistuimen mukaan Bulgarian lainsäädännössä sille asetettu velvollisuus, jonka mukaan sen on aiemmin toisessa jäsenvaltiossa tuomittuun henkilöön kohdistuvassa uudessa rikosprosessissa määrättävä toisessa jäsenvaltiossa annetulla aiemmalla tuomiolla määrätty ehdollinen rangaistus täytäntöön pantavaksi ja *määrättävä tämän rangaistuksen tosiasiallisesta täytäntöönpanosta alueellaan*, voi olla ristiriidassa edellä mainitussa säännöksessä säädetyin kanssa. Unionin tuomioistuimen vastauksessa pitäisi ottaa huomioon ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kohtaamat haasteet, ja sen pitäisi olla riittävän täsmällinen, jotta kyseinen tuomioistuin voi ratkaista asian.

32. Ennen tämän kysymyksen tarkastelua on kuitenkin tarpeen käsitellä kysymystä siitä, kuuluuko Bulgarian lainsäädännössä tarkoitettu tilanne, sellaisena kuin se on kuvattu edellisessä kohdassa, puitepäättöksen 2008/675 3 artiklan 1 kohdan – eli säännöksen, jossa jäsenvaltioille asetetaan velvollisuus soveltaa vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta – soveltamisalaan. Kyseisen säännöksen mukaan ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen pitäisi lähtökohtaisesti ottaa huomioon QS:n ensimmäinen tuomio Romaniassa. Tällaista oikeudellista seurausta voidaan pitää poissuljettuna ainoastaan, jos asiassa sovelletaan puitepäättöksen 2008/675 3 artiklan 3 kohtaa.

33. Ennakkoratkaisukysymystä tarkastellaan lähinnä edellisissä kohdissa kuvatun kaavan mukaisesti. Käsittelen siten ensiksi sitä, onko puitepäättös 2008/675 sovellettavissa tässä tapauksessa.⁹ Seuraavaksi selitän, mikä on tässä puitepäättöksessä asetetun aiempien tuomioiden huomioon ottamista koskevan velvollisuuden ulottuvuus.¹⁰ Lopuksi sovellan tähän asiaan periaatteita, joihin tämä velvollisuus perustuu.¹¹ Kuten selitän yksityiskohtaisesti, tämä tarkastelu

⁷ Unionin tuomioistuin toteaa 12.1.2023 antamassaan tuomiossa MV (Yhteisen rangaistuksen määrääminen) (C-583/22 PPU, EU:C:2023:5, 65 kohta), että puitepäättöksessä 2008/675 otetaan huomioon erilaiset kansalliset ratkaisut ja menettelyt, joita sovelletaan tämän tavoitteen toteuttamiseksi. ”Tällä puitepäättöksellä myötävaikutetaan siten vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen muodostamiseen unionissa jäsenvaltioiden erilaisia oikeusjärjestelmiä ja -perinteitä kunnioittaen SEUT 67 artiklan 1 kohdan mukaisesti.”

⁸ Ks. tältä osin Muñoz de Morales Romero, M., ”The taking into account of EU previous convictions in joint/accumulated punishment: the Spanish case”, *European criminal law review*, 2018, osa 8 (2), s. 244–.

⁹ Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 35 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

¹⁰ Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 42 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

¹¹ Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 55 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

osoittaa, että *kyseessä oleva Bulgarian lainsäädäntö*, sellaisena kuin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on sitä tulkinnut, *ei ole* puitepäätöksen 3 artiklan 3 kohdassa tarkoitettun *puuttumattomuusperiaatteen mukainen*.

34. On syytä täsmentää, että kyseessä olevaan ”Bulgarian lainsäädäntöön” viittaaminen edellyttää, että asiassa tulkitaan kahta kansallista säännöstä, Bulgarian rikoslain 8 §:n 2 momenttia ja 68 §:n 1 momenttia – yhdessä luettuina –, joissa ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle asetetaan sen esittämien tietojen mukaan tämän ratkaisuehdotuksen 31 kohdassa mainittu velvollisuus. Vaikka tällainen tulkinta ei käy helposti ilmi kyseisten säännösten sanamuodosta,¹² kuten komissio toteaa huomautuksissaan, on kuitenkin niin, että kansalliseen oikeusjärjestykseen kuuluvien säännösten tulkinnan osalta unionin tuomioistuimen on lähtökohtaisesti perustettava ratkaisunsa ennakkoratkaisupyynnön esittämispäätöksestä ilmeneviin luonnehdintoihin.¹³ Ennakkoratkaisukysymystä on siis tarkasteltava ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämän Bulgarian oikeuden tulkinnan perusteella.

B Puitepäätöksen 2008/675 sovellettavuus

35. Aluksi on huomattava, että puitepäätöksen 2008/675 tarkoituksena on sen 1 artiklan 1 kohdan mukaan ”*määritellä edellytykset, joiden täytyessä henkilöön kohdistuvassa rikosprosessissa yhdessä jäsenvaltiossa otetaan huomioon samalle henkilölle toisissa jäsenvaltioissa eri tosiseikkojen perusteella annetut aiemmat tuomiot*”.¹⁴ Kuten puitepäätöksen johdanto-osan toisesta perustelukappaleesta ilmenee, tällä puitepäätöksellä pyritään siihen, että rikoksenteikijän rikoshistoriaa olisi mahdollista arvioida.

36. Puitepäätöstä 2008/675 sovelletaan näin ollen tilanteisiin, joissa toisessa jäsenvaltiossa aiemmin tuomittuun kohdistuu ”uusi rikosprosessi” puitepäätöksen nimikkeessä ja sen 3 artiklassa käytetyn ilmaisun mukaisesti. Kuten puitepäätöksen 3 artiklan 2 kohdasta ja johdanto-osan seitsemännestä perustelukappaleesta ilmenee, käsite ”uusi rikosprosessi” on ymmärrettävä laajasti niin, että se käsittää rikosoikeudenkäyntiä edeltävän vaiheen, itse rikosoikeudenkäynnin ja *tuomion täytäntöönpanovaiheen*.

37. Tässä tapauksessa näyttää siltä, että koska Bulgariassa QS:ää vastaan vireille pannulla menettelyllä on tarkoitus saattaa tämä henkilö rikosoikeudelliseen vastuuseen rattijuopumuksesta, johon hän syyllistyi 1.9.2020 kyseisessä maassa, *tätä menettelyä on pidettävä puitepäätöksen 2008/675 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna uutena rikosprosessina*. Bulgarian oikeusviranomaisten on näin ollen puitepäätöksen 2008/675 3 artiklan 1 kohdassa vahvistetun vastaavuusperiaatteen mukaisesti lähtökohtaisesti otettava huomioon Romaniassa annettu aiempi tuomio.

38. Niin ikään rattijuopumuksesta annetun aiemman tuomion huomioon ottaminen voi vaikuttaa sekä itse rikosoikeudenkäynnissä, erityisesti määritettäessä uudesta rikoksesta määrättävän rangaistuksen tyyppiä ja ankaruutta, että *tuomion täytäntöönpanovaiheessa rangaistuksen*

¹² Puitepäätös 2008/675 on saatettu osaksi Bulgarian oikeutta rikoslain 8 §:n 2 momentilla. Tämän säännöksen sanamuodossa ei velvoiteta bulgariaalaista tuomioistuinta määräämään yksipuolisesti toisessa jäsenvaltiossa annetun tuomion täytäntöönpanosta. Tällainen velvollisuus perustuu pikemminkin tämän säännöksen soveltamiseen ja tulkintaan yhdessä kyseisen lain 68 §:n 1 momentin kanssa. On kuitenkin huomattava, että viimeksi mainittu säännös vain kuvastaa tuomioita koskevaa jäsenvaltioiden yleistä rikosoikeuden periaatetta, jonka mukaan tuomiolla määrätty ehdollinen rangaistus määrätään täytäntöönpantavaksi, jos tuomittu tekee koeaikana uuden rikoksen.

¹³ Tuomio 7.8.2018, Banco Santander ja Escobedo Cortés (C-96/16 ja C-94/17, EU:C:2018:643, 57 kohta) ja tuomio 17.12.2020, Generalstaatsanwaltschaft Berlin (Luovuttaminen Ukrainaan) (C-398/19, EU:C:2020:1032, 62 kohta).

¹⁴ Kursivointi tässä.

täytäntöönpanotapaa määritettäessä. Kuten olen todennut tässä ratkaisuehdotuksessa,¹⁵ ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii juuri mahdollisuutta määrätä Romaniassa annetulla tuomiolla määrätyn rangaistuksen tosiasiallisesta täytäntöönpanosta Bulgariassa. Ennakkoratkaisukysymys on ymmärrettävä tällä tavoin.

39. Tässä yhteydessä on palautettava mieleen unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö, jonka mukaan puitepäätöstä 2008/675 sovelletaan ”paitsi syytetyn henkilön mahdollisen syyllisyyden selvittämiseen ja toteamiseen liittyviin menettelyihin”¹⁶ myös ”kansalliseen menettelyyn, jossa on kyse vapaudenmenetyksen käsittävän yhteisen rangaistuksen määräämisestä täytäntöönpanoa varten ottamalla huomioon kansallisen tuomioistuimen kyseiselle henkilölle määräämä rangaistus ja toisen jäsenvaltion tuomioistuimen aiemman tuomion yhteydessä tuolle samalle henkilölle eri teoista määräämä rangaistus”.¹⁷ Tällaisessa tilanteessa on kyse *rangaistuksen täytäntöönpanoa koskevasta kansallisesta menettelystä*, jossa on otettava huomioon toisessa jäsenvaltiossa annetulla aiemmalla tuomiolla määrätty rangaistus.

40. Ennakkoratkaisupyynnössä kuvatussa tilanteessa kansallinen menettely (Bulgariassa) koskee *toisessa jäsenvaltiossa (Romaniassa) annetulla tuomiolla ehdollisena määrätyn rangaistuksen täytäntöönpanoa*. Kansallinen menettely on kuitenkin pantu vireille vain siitä syystä, että koeaikana Bulgariassa tehdystä uudesta rikoksesta on annettu lainvoimainen ratkaisu. Ennakkoratkaisupyynnössä mainitun Bulgarian lainsäädännön mukaan bulgarialaisen tuomioistuimen, jota pyydetään hyväksymään rikoksenteijän ja syyttäjän välinen tehtyä rikosta koskeva sopimus, *on lausuttava myös aiemmin ehdollisena määrätyn rangaistuksen täytäntöönpanosta*.

41. Näissä olosuhteissa näyttää siltä, että jäsenvaltiossa vireille pantu menettely, joka koskee toisessa jäsenvaltiossa annetulla aiemmalla tuomiolla määrätyn ehdollisen rangaistuksen määräämistä täytäntöönpanotavaksi sen vuoksi, että asianomainen henkilö on tuomittu tässä aiemmassa tuomiossa määrättyä koeaikana tehdystä uudesta rikoksesta, kuuluu puitepäätöksen 2008/675 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun käsitteen ”uusi rikosprosessi” alaan. Tämä puitepäätös on näin ollen lähtökohtaisesti sovellettavissa tässä asiassa.

C Puitepäätöksessä 2008/675 asetetun aiempien tuomioiden huomioon ottamista koskevan velvollisuuden ulottuvuus

42. Seuraavaksi on tarkasteltava puitepäätöksessä 2008/675 asetetun aiempien tuomioiden huomioon ottamista koskevan velvollisuuden ulottuvuutta ja käsiteltävä kysymystä siitä, voidaanko tämän asian kaltaisissa olosuhteissa soveltaa joitakin poikkeuksia.

43. Tässä yhteydessä on tuotava esille puitepäätöksen 2008/675 johdanto-osan toinen perustelukappale, josta ilmenee, että tällä puitepäätöksellä on tarkoitus panna täytäntöön *rikosoikeudellisten ratkaisujen vastavuoroisen tunnustamisen periaate*, ja jonka mukaan ”jäsenvaltion tuomioistuimen on voitava ottaa huomioon muissa jäsenvaltioissa annetut lopulliset rikostuomiot arvioidessaan rikoksenteijän rikoshistoriaa, todetessaan mahdolliset uusimistapaukset ja määrittäessään sovellettavat rangaistuksen tyypit ja täytäntöönpanomenettelyt”. Tämän puitepäätöksen ”tarkoituksena on” sen johdanto-osan kolmannen perustelukappaleen mukaan ”asettaa jäsenvaltioille vähimmäisvelvoite ottaa

¹⁵ Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 31 kohta.

¹⁶ Ks. tuomio Beshkov, 28 kohta.

¹⁷ Tuomio Beshkov, 29 kohta ja tuomio 15.4.2021, AV (Yhtenäistuomio) (C-221/19, EU:C:2021:278, 52 kohta). Kursivointi tässä.

huomioon toisessa jäsenvaltiossa annetut tuomiot¹⁸ vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen perusteella. On syytä todeta, että unionin tuomioistuin on ymmärtänyt tämän velvoitteen siten, että aiemmin annetut tuomiot ”on otettava huomioon *sellaisina kuin ne on annettu*”.¹⁹

44. On tarpeen mainita myös puitepäätöksen 2008/675 3 artiklan 1 kohdassa vahvistettu *vastaavuusperiaate*, johon sen johdanto-osan viidennessä ja kuudennessa perustelukappaleessa viitataan. Tämän periaatteen mukaan ”muissa jäsenvaltioissa annetuilla tuomioilla olisi oltava *vastaavat vaikutukset kuin jäsenvaltioiden omien tuomioistuinten* kansallisen lainsäädännön mukaisesti *antamalla tuomioilla*”.²⁰ Johdanto-osan viidennessä perustelukappaleessa täsmennetään, että tämän puitepäätöksen ”tarkoituksena ei – – ole yhdenmukaistaa vaikutuksia, joita aiempien tuomioiden olemassaololla on kansallisen lainsäädännön mukaan”, vaan siinä edellytetään ainoastaan, että toisessa jäsenvaltiossa annetut aiemmat tuomiot otetaan huomioon samalla tavoin kuin tuomiot, jotka uudesta rikosprosessista vastaavan jäsenvaltion tuomioistuimet ovat antaneet.

45. Lisäksi on kiinnitettävä huomiota puitepäätöksen 2008/675 3 artiklan 3 kohdassa vahvistettuun *puuttumattomuusperiaatteeseen*, jolla on nähdäkseni erityisen suuri merkitys käsiteltävässä asiassa. Tämän periaatteen mukaan ”toisissa jäsenvaltioissa annettujen aiempien tuomioiden huomioon ottamisesta – – *ei ole seurauksena, että uutta prosessia hoitava jäsenvaltio puuttuisi* aiempiin tuomioihin tai *niiden täytäntöönpanoon liittyviin päätöksiin* taikka kumoaisi tai tarkistaisi niitä”.²¹ Tätä periaatetta täsmennetään puitepäätöksen 3 artiklan 4 kohdassa, josta ilmenee, että vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta ”*ei sovelleta – – siinä tapauksessa, että jos aiempi tuomio olisi ollut uutta prosessia hoitavan jäsenvaltion antama kansallinen tuomio, aiemman tuomion huomioon ottamisen seurauksena olisi ollut kyseisen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaan puututtava* aiempiin tuomioihin tai *niiden täytäntöönpanoon liittyviin päätöksiin* taikka kumottava ne tai tarkistettava niitä”.²²

46. Nämä 3 ja 4 kohta täydentävät toisiaan, ja niitä on näin ollen luettava yhdessä puuttumattomuusperiaatteen ulottuvuutta arvioitaessa. Ennakkoratkaisukysymystä on tästä syystä tarkasteltava myös puitepäätöksen 2008/675 3 artiklan 4 kohdan kannalta. Se, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei ole nimenomaisesti maininnut tätä säännöstä, ei ole sille esteenä, sillä unionin tuomioistuimen on esitettävä kyseiselle tuomioistuimelle kaikki tulkintaan liittyvät seikat, jotka saattavat olla hyödyllisiä kyseisen tuomioistuimen arvioidessa käsiteltävänä olevaa asiaa, riippumatta siitä, onko se kysymyksiään esittäessään viitannut niihin. Unionin tuomioistuin on useita kertoja todennut, että ennakkoratkaisukysymys on tutkittava kaikkien niiden perussopimuksen määräysten ja johdetun oikeuden säännösten valossa, joilla saattaa olla merkitystä esitetyn ongelman kannalta.²³

47. Puitepäätöksen 2008/675 asiaa koskevia säännöksiä tulkittaessa ei myöskään pidä aliarvioida johdanto-osan merkitystä. Vaikka unionin säädösten perustelukappaleilla ei ole itsenäistä oikeudellista arvoa, vaan ne ovat pikemminkin kuvailevia eivätkä normatiivisia, unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä niille annetaan kuitenkin huomattava merkitys tulkinnan

¹⁸ Kursivointi tässä.

¹⁹ Tuomio Beshkov, 37 kohta; tuomio 5.7.2018, Lada (C-390/16, EU:C:2018:532, 39 kohta) ja tuomio 15.4.2021, AV (Yhtenäistuumio) (C-221/19, EU:C:2021:278, 53 kohta). Kursivointi tässä.

²⁰ Puitepäätöksen 2008/675 johdanto-osan viides perustelukappale. Kursivointi tässä.

²¹ Kursivointi tässä.

²² Kursivointi tässä.

²³ Tuomio 16.6.2022, Obshtina Razlog (C-376/21, EU:C:2022:472, 51 kohta).

kannalta.²⁴ Perustelukappaleet ovat tosiasiallisesti hyödyllisiä näiden säädösten tulkintaan liittyviä seikkoja, koska niiden avulla on mahdollista ymmärtää paremmin unionin lainsäätäjän tarkoitus.²⁵ Tältä kannalta on mainittava puitepäätöksen 2008/675 johdanto-osan 14 perustelukappale, kun otetaan huomioon, että siinä kehitellään tämän puitepäätöksen 3 artiklan 3 ja 4 kohdassa käytettyä käsitettä ”*puuttuminen tuomioon tai sen täytäntöönpanoon*”.²⁶

48. Arvioitaessa vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen ulottuvuutta tällä nimenomaisella unionin oikeudenalalla nähdäkseni merkitystä on myös puitepäätöksen 2008/675 johdanto-osan kuudennella perustelukappaleella, josta ilmenee, että tämän puitepäätöksen ”*tarkoituksena ei ole yhdessä jäsenvaltiossa annettujen tuomioistuinten päätösten täytäntöönpano* muissa jäsenvaltioissa”.²⁷ Tämä selvitys on looginen kyseisen puitepäätöksen taustalla olevan puuttumattomuusperiaatteen kannalta, sillä muutoin jokainen jäsenvaltio voisi vapaasti halutessaan puuttua toisen jäsenvaltion tuomioistuinten täytäntöönpanoratkaisuihin, mikä vaarantaisi myös tuomioistuinten ratkaisujen yhdenmukaisuuden yhtenäisellä oikeusalueella.

49. Edellä mainitut säännökset, luettuina yhdessä niitä täsmentävien perustelukappaleiden valossa, osoittavat, että *puuttumattomuusperiaate asettaa vastavuoroisen tunnustamisen periaatteelle tiettyjä rajoja*, jotka määrittävät edellä mainitulla puuttumisen käsitteellä. Puitepäätöksen 2008/675 johdanto-osan 14 perustelukappaleessa esitetään tästä joitakin selvennyksiä siltä osin kuin siinä täsmennetään, että yhteisen rangaistuksen määrääminen useasta rikoksesta merkitsee puuttumista ja on siten tässä puitepäätöksessä kiellettyä puuttumista, kun ensimmäistä tuomiota *ei ole vielä pantu täytäntöön* tai sitä *ei ole ”siirretty” toiseen jäsenvaltioon sen täytäntöönpanoa varten*.²⁸

50. Tarkasteltaessa erityisesti tässä 14 perustelukappaleessa tarkoitettua mahdollisuutta ”siirtää” tuomio toiseen jäsenvaltioon sen täytäntöönpanoa varten on korostettava, että kyse on joka tapauksessa *poikkeuksesta pääsääntöön* eli oletusarvoisesti sovellettavaan rikosoikeuden alueperiaatteeseen. Tämä arviointi vastaa julkisasiamies Bobekin arviointia ratkaisuehdotuksessa C-2/19, A. P. (Valvontatoimenpiteet).²⁹ Puitepäätöksen 2008/675 3 artiklan 3 ja 4 kohdassa vahvistetulla puuttumattomuusperiaatteella varmistetaan, että tuomion antaneella jäsenvaltiolla on oikeus panna täytäntöön sen tuomioistuinten antamat tuomiot omalla alueellaan kansallisessa oikeudessa säädettyjen yksityiskohtaisten sääntöjen mukaan.

51. Käytännössä pääsäännöstä voidaan poiketa, jos aiemman tuomion antanut jäsenvaltio on lähettänyt tuomion ehdollisen rangaistuksen määräämisestä (ja tarvittaessa valvontapäätöksen) sen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, jossa käydään uusi rikosoikeudellinen menettely, valvontatoimenpiteiden valvomiseksi viimeksi mainitussa jäsenvaltiossa puitepäätöksen 2008/947 säännösten mukaisesti. Jos tämä viimeksi mainittu jäsenvaltio tunnustaa ensimmäisessä jäsenvaltiossa annetun tuomion, se voi vastata kaikista myöhemmistä ratkaisuista tämän puitepäätöksen 14 artiklan mukaisesti ja muun muassa määrätä ehdollisen rangaistuksen täytäntöönpantavaksi, jos tuomittu tekee uuden rikoksen. Puitepäätöksen 2008/947 1 artiklan 1 kohdan mukaan tämän mekanismin tavoitteena on ”tuomittujen sosiaalisen

²⁴ Ks. tuomio 15.9.2022, HN (Maasta poistetun syytetyn oikeudenkäynti) (C-420/20, EU:C:2022:679, 35, 52 ja 53 kohta).

²⁵ Ks. julkisasiamies Richard de la Tourin ratkaisuehdotus Sofiyska rayonna prokuratura ym. (Maasta poistetun syytetyn oikeudenkäynti) (C-420/20, EU:C:2022:157, 68 kohta).

²⁶ Kursivointi tässä.

²⁷ Kursivointi tässä.

²⁸ Ks. tuomio 15.4.2021, AV (Yhtenäistuosio) (C-221/19, EU:C:2021:278, 55 kohta).

²⁹ EU:C:2020:80, 67 kohta.

uudelleensopeuttamisen helpottaminen, rikosten uhrien ja suuren yleisön suojelun parantaminen sekä sopivien valvontatoimenpiteiden ja vaihtoehtoisten seuraamusten soveltamisen helpottaminen sellaisten rikoksentehtäjäiden osalta, jotka eivät asu tuomiovaltiossa”.

52. Tästä unionin lainsäätäjän säätämästä mahdollisuudesta huolimatta on syytä muistaa, että se, voidaanko tähän mahdollisuuteen turvautua, riippuu viime kädessä *kyseisen tuomion antaneen jäsenvaltion vapaaehtoisesta ja suvereenista päätöksestä*. Siksi on selvää, että mahdollisuus säätää tuomion täytäntöönpanon siirrosta toiseen jäsenvaltioon vain vahvistaa säännön, jonka mukaan kukin jäsenvaltio on toimivaltainen panemaan täytäntöön tuomioistuintensa antamat tuomiot omalla alueellaan kansallisessa oikeudessa säädettyjen yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti.

53. Unionin tuomioistuin totesi tuomiossa Beshkov puitepäätöksessä 2008/675 säädetyn jäsenvaltioiden toimivallanjaon rikosasioita koskevassa lainkäytössä ja katsoi, että sen 3 artiklan 3 kohta ”estää – – mainittujen [aiempien] tuomioiden *kaikenlaisen tarkistamisen*, ja ne on siis otettava huomioon sellaisina kuin ne on annettu”.³⁰ Unionin tuomioistuin totesi tämän jälkeen, että kyseinen puitepäätös on esteenä sille, että ottaessaan aiemmat tuomiot huomioon jäsenvaltio ”muuttaa” toisessa jäsenvaltiossa määrätyn rangaistuksen ”*täytäntöönpanotapaa*”.³¹

54. Olen tämän ratkaisuehdotuksen edellisissä kohdissa todennut aiempien tuomioiden huomioon ottamista koskevaan velvollisuuteen kohdistuvat poikkeukset, jotka voivat mielestäni tulla tässä tapauksessa kyseeseen. On syytä korostaa, että *kyseisistä poikkeuksista ei seuraa se, että mainitut tilanteet jäisivät kyseisen puitepäätöksen soveltamisalan ulkopuolelle*, vaan niissä säädetään pikemminkin poikkeuksista vastavuoroisen tunnustamisen periaatteeseen tiettyjen edellytysten täytyessä.

D Puitepäätös 2008/675 perustana olevien periaatteiden soveltaminen tässä asiassa

55. Edellä esitettyjen perustelujen valossa päätelen, että ensimmäisellä tuomiolla määrätyn ehdollisen rangaistuksen määrääminen täytäntöönpantavaksi, jotta tämä rangaistus pantaisiin tosiasiallisesti täytäntöön Bulgariassa, merkitsee *täytäntöönpanotavan muutosta* ja siten puitepäätöksen 2008/675 3 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua puuttumista. Sen seurauksena nimittäin *puututaan aiemman tuomion täytäntöönpanoratkaisuun*. On huomattava, että lisäksi tällainen ehdollisen rangaistuksen täytäntöönpantavaksi määrääminen kuuluu tämän puitepäätöksen 3 artiklan 4 kohdan soveltamisalaan, sillä jos ensimmäinen tuomio olisi annettu Bulgariassa eikä Romaniassa, sen huomioon ottamisesta sovellettavan Bulgarian lainsäädännön nojalla olisi seurannut se, että sen täytäntöönpanotapaa olisi muutettu, koska kansallinen tuomioistuin olisi määrännyt alun perin ehdollisena määrätyn rangaistuksen tosiasiallisesti täytäntöönpantavaksi.

56. Kuten olen tässä ratkaisuehdotuksessa todennut,³² unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan tuomion täytäntöönpanotavan muutos, muun muassa määräämällä toisessa jäsenvaltiossa annetulla aiemmalla tuomiolla ehdollisena määrätty rangaistus täytäntöönpantavaksi ja muuttamalla ehdollinen rangaistus ehdottomaksi vankeusrangaistukseksi, merkitsee puuttumista aiemman tuomion täytäntöönpanotapaan. Mielestäni tästä oikeuskäytännöstä ilmenevät periaatteet ovat täysin sovellettavissa tässä asiassa.

³⁰ Tuomio Beshkov, 44 kohta. Kursivointi tässä.

³¹ Tuomio Beshkov, 47 kohta. Kursivointi tässä.

³² Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 53 kohta.

57. Mielestäni tässä yhteydessä on pidettävä merkityksettömänä sitä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen ennakkoratkaisupyynnössä esille tuomaa seikkaa, että ehdollisen rangaistuksen täytäntöönpanosta on määrättävä sellaisen pakottavan säännöksen nojalla, jossa ei anneta kansalliselle tuomioistuimelle minkäänlaista harkintavaltaa, eikä aiemman tuomion varsinaisen tarkistamisen perusteella. On syytä muistaa, että puitepäätöksen 2008/675 5 artiklan 1 kohdan mukaan *tässä puitepäätöksessä asetetut velvollisuudet on osoitettu jäsenvaltioille*. Tämän seurauksena eri valtioelimillä on velvollisuus varmistaa näiden velvollisuuksien noudattaminen kansallisessa valtiosäännössä määrätyn toimivaltansa mukaisesti. Tämä velvollisuus kuuluu sekä tuomio- että lainsäädäntövallalle. Tästä syystä pidän merkityksettömänä sitä, onko kansallisella tuomioistuimella lain nojalla harkintavaltaa vai velvoitetaanko se kansallisessa lainsäädännössä toimimaan tietyllä tavalla. Kyse on näin ollen puuttumisesta ensimmäisen tuomion täytäntöönpanoon.

58. Tarkastelun tässä vaiheessa on tärkeää tuoda esille, että puitepäätöksen 2008/675 johdanto-osan 14 perustelukappale ei ole esteenä tälle toteamukselle, sillä kumpikaan siinä mainituista tilanteista, joissa on poissuljettu ”puuttuminen” ja siten tämän puitepäätöksen 3 artiklan 3 ja 4 kohdassa kielletty puuttuminen,³³ ei ole toteutunut, kuten selitän jäljempänä.

59. Ensinnäkin on pantava merkille, ettei ennakkoratkaisupyynnössä sisälly mitään sellaista, mistä voitaisiin päätellä, että ensimmäinen tuomio olisi jo pantu kokonaisuudessaan täytäntöön. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämien tietojen mukaan QS teki rikoksen, josta on annettu toinen tuomio, ensimmäisessä tuomiossa määrättyinä ”koeaikana”.³⁴ On syytä tuoda esille, että käsiteltävän asian olosuhteet poikkeavat olosuhteista, joista oli kyse tuomiossa Beshkov, jossa unionin tuomioistuin totesi, että ”[ensimmäisessä tuomiossa määrätty] koeaika oli päättynyt, joten [asianomaiselle henkilölle] ehdollisena määrätty rangaistuksen osa [oli] rauennut”, minkä vuoksi unionin tuomioistuimen mukaan ”kyseisen rangaistuksen [oli] katsottava tulleen suoritetuksi kokonaisuudessaan”.³⁵ Näistä syistä käsiteltävässä asiassa on mielestäni lähdettävä olettamasta, että *ensimmäistä tuomiota ei ole vielä pantu kokonaisuudessaan täytäntöön*.

60. Toiseksi on huomattava, ettei mikään ennakkoratkaisupyynnössä viittaa siihen, että Romanian oikeusviranomaiset olisivat hyväksyneet ensimmäisen tuomion täytäntöönpanon Bulgariassa. Koska ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii nimenomaan puitepäätöksen 2008/675 3 artiklan 3 kohdan ulottuvuutta ja sovellettavuutta tässä tapauksessa, erityisesti kun otetaan huomioon Bulgarian lainsäädännössä sille asetettu väitetysti selvä velvollisuus, joka ei jätä sille lainkaan harkintavaltaa, määrätä toisessa jäsenvaltiossa annetulla aiemmalla tuomiolla määrätty ehdollinen rangaistus täytäntöön pantavaksi ja määrätä tämän rangaistuksen tosiasiallisesta täytäntöönpanosta alueellaan, voidaan sitä vastoin pikemminkin olettaa, että Bulgarian oikeusviranomaiset ovat toimineet omasta aloitteestaan ilman, että *ensimmäisen tuomion täytäntöönpanon siirrosta olisi sovittu näiden jäsenvaltioiden kesken*.

E Rikostuomion täytäntöönpanon mahdollista siirtoa koskevat näkökohdat

61. Pidän kyseenalaisena, että pääasian olosuhteissa olisi voitu tehdä tällainen sopimus, sillä täytäntöönpanon siirto Bulgariaan olisi vastoin puitepäätöksen 2008/947 tavoitetta, jona on muun muassa ”tuomittujen *sosiaalisen uudelleensopeuttamisen*” sekä ”sopivien

³³ Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 49 kohta.

³⁴ Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 14 kohta.

³⁵ Tuomio Beshkov, 42 kohta.

valvontatoimenpiteiden ja vaihtoehtoisten seuraamusten soveltamisen helpottaminen sellaisten rikoksentehtäjien osalta, jotka eivät asu tuomiovaltiossa”.³⁶ Tuomitun asuinjäsenvaltion viranomaiset kykenevät yleensä helpoiten valvomaan, että koeaikana noudatetaan lakisääteistä velvollisuutta pidättäytyä uuden rikoksen tekemisestä, ja määrittämään sen mahdollisesta rikkomisesta aiheutuvat seuraamukset.³⁷ Tästä syystä tämän puitepäätöksen 5 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään, että tuomio voidaan lähettää joko tuomion antaneen valtion toimivaltaisten viranomaisten aloitteesta, kun tuomittu on palannut tai haluaa palata jäsenvaltioon, jossa on hänen *laillinen vakinainen asuinpaikkansa*, tai tuomitun pyynnöstä.

62. Tässä yhteydessä on paikallaan muistuttaa, että *tuomitun sosiaalinen kuntoutus ja menestyksellä yhteiskuntaan sopeuttaminen* ovat myös muissa unionin lainsäädäntötoimissa asetettuja tavoitteita,³⁸ kuten puitepäätöksen 2008/909 tapauksessa. Kuten sen johdanto-osan yhdeksännestä perustelukappaleesta ilmenee, rangaistuksen täytäntöönpanon täytäntöönpanovaltiossa ”olisi *parannettava* tuomitun *sosiaalisen kuntoutuksen mahdollisuuksia*”.³⁹ Lisäksi tästä perustelukappaleesta ilmenee, että varmistukseksi, että rangaistuksen täytäntöönpano täytäntöönpanovaltiossa helpottaa edellä mainitun tavoitteen toteuttamista, tuomion antaneen valtion – toisin sanoen jäsenvaltion, jossa rikostuomio on annettu – toimivaltaisen viranomaisen ”olisi otettava huomioon esimerkiksi sellaiset seikat kuin *tuomitun yhteys täytäntöönpanovaltioon*, se, katsooko tuomittu, että hänen perheensä on täytäntöönpanovaltiossa, sekä kieli- tai kulttuurisiteet, sosiaaliset tai taloudelliset ja muut siteet täytäntöönpanovaltioon”.⁴⁰ On myös muistettava, että julkisasiamies Bot tulkitsi ratkaisuehdotuksessaan C-582/15, van Vemde, tätä yhdeksättä perustelukappaletta siten, että ”oikeusviranomaisten on määrättävä yksilökohtaisesti kaikki rangaistusten täytäntöönpano- ja järjestämistoimenpiteet siten, että yhteiskunnan etu ja uhrien oikeudet huomioon ottaen paitsi ehkäistään rikosten uusimista myös *edistetään tuomitun sopeutumista tai sosiaalista kuntoutusta*”.⁴¹

63. Tässä tapauksessa tuomittu on Romanian kansalainen ja asuu Romaniassa, joten Romanian toimivaltaisilla viranomaisilla ei ensi arviolta ollut mitään syytä lähettää ensimmäistä tuomiota Bulgarian viranomaisille valvontatoimenpiteiden valvontaa varten, eikä tällä henkilöllä todennäköisesti ollut myöskään intressiä pyytää tällaista siirtoa. Tuomion lähettäminen myöhemmin Bulgarian viranomaisille sen tosiasiallisen täytäntöönpanoa varten sen jälkeen, kun Bulgariassa oli koeaikana tehty uusi rikos, sekä sen seurauksena ehdollisen rangaistuksen määrääminen täytäntöön pantavaksi Bulgarian lainsäädännön mukaisesti eivät liioin edistä kyseisen henkilön sosiaalista uudelleensopeuttamista. Nämä näkökohdat vahvistavat näkemystäni, jonka mukaan puitepäätöksen 2008/947 tavoitteen toteutuminen vaarantuisi, jos QS:n pitäisi suorittaa rangaistuksensa ulkomailla.

64. On kuitenkin paikallaan tuoda esille, että jos Romaniassa annetun ensimmäisen tuomion täytäntöönpanolle on joitakin esteitä, toimivaltaisilla Bulgarian viranomaisilla on mahdollisuus lähettää toinen tuomio toimivaltaisille Romanian viranomaisille puitepäätöksen 2008/909 perusteella, jotta tämä toinen tuomio pantaisiin täytäntöön Romaniassa, edellyttäen, että QS

³⁶ Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 51 kohta. Kursivointi tässä.

³⁷ Ks. vastaavasti tuomio 26.3.2020, A. P. (Valvontatoimenpiteet) (C-2/19, EU:C:2020:237, 52 ja 53 kohta).

³⁸ Rosanò, A., ”Beshkov or the long road to the principle of social rehabilitation of offenders”, *European Papers*, osa 3, 2018, nro 1, s. 434. Kyseisen kirjoittajan mukaan rikollisten sosiaalinen uudelleensopeuttaminen on osa joidenkin jäsenvaltioiden valtiosääntöperinnettä ja mainitaan joissakin unionin lainsäädäntötoimissa, joskus jopa asetettuna tavoitteena.

³⁹ Kursivointi tässä.

⁴⁰ Kursivointi tässä.

⁴¹ Julkisasiamies Botin ratkaisuehdotus van Vemde (C-582/15, EU:C:2016:766, 48 kohta) ja ratkaisuehdotus Ognyanov (C-554/14, EU:C:2016:319, 107 ja 108 kohta). Kursivointi tässä.

suostuu siihen ja että tässä puitepäätöksessä asetettuja edellytyksiä noudatetaan. Tarvittaessa Romanian tuomioistuinten olisi arvioitava toisen tuomion vaikutuksia ensimmäisen tuomion täytäntöönpanotapaan. Hyvän oikeudenkäytön varmistamiseksi unionin tuomioistuimen on mielestäni asianmukaista kiinnittää ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen huomiota tähän puitepäätöksessä 2008/909 annettuun mahdollisuuteen.

65. Edellä esitetyn perusteella on katsottava, että puitepäätöksen 2008/675 3 artiklan 3 ja 4 kohta ovat esteenä sellaisten kansallisten säännösten soveltamiselle, joiden perusteella jäsenvaltion kansallisen tuomioistuimen on aiemmin toisessa jäsenvaltiossa tuomittuun henkilöön kohdistuvassa uudessa rikosprosessissa määrättävä toisessa jäsenvaltiossa annetulla aiemmalla tuomiolla määrätty ehdollinen rangaistus täytäntöön pantavaksi ja määrättävä tämän rangaistuksen tosiasiallisesta täytäntöönpanosta jäsenvaltiossaan.

VI Ratkaisuehdotus

66. Kaiken edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Rayonen sad Nesebarin esittämään ennakkoratkaisukysymykseen seuraavasti:

Euroopan unionin jäsenvaltioissa annettujen tuomioiden huomioon ottamisesta uudessa rikosprosessissa 24.7.2008 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2008/675/YOS 3 artiklan 3 ja 4 kohtaa

on tulkittava siten, että

ne ovat esteenä sellaisten kansallisten säännösten soveltamiselle, joiden perusteella jäsenvaltion kansallisen tuomioistuimen on aiemmin toisessa jäsenvaltiossa tuomittuun henkilöön kohdistuvassa uudessa rikosprosessissa määrättävä toisessa jäsenvaltiossa annetulla aiemmalla tuomiolla määrätty ehdollinen rangaistus täytäntöön pantavaksi ja määrättävä tämän rangaistuksen tosiasiallisesta täytäntöönpanosta jäsenvaltiossaan.